

Budapest, 2018. január 30.

Ikt.sz.: 6380-28/AONEU/2018

Prof. Dr. Hunyady László
egyetemi tanár, dékán
SE ÁOK Dékáni Hivatal
Budapest
Üllői út 26.

Tisztelt Dékán Úr!

6380/AOADH/2018. iktatószámú levelére válaszolva tájékoztatom, hogy a Neurológiai Klinika oktatói kollektívája a legutóbbi hallgatói feedback felmérések eredményét megvizsgálta, a teendőket megbeszélte.

A feedback megállapításait a következőkben foglaljuk össze:

- 1.) A Neurológiai Klinikán az ÁOK részére a teljes évfolyam oktatása történik V. és VI. évfolyamon is, az V. évfolyamon 2 teljes félévben, a VI. éven 1 hónapos szigorlói gyakorlat formájában. Az oktatást a Neurológiai Klinika oktatói magyar, angol és német nyelven végzik. A magyar évfolyam hallgatói számára kiküldött 410 kérdőívből 58-an válaszoltak (14%), az angol nyelvű képzés hallgatói számára kiküldött 195 kérdőívből mindössze 21-et küldtek vissza (11%), legnagyobb arányú válaszadás a német nyelvű évfolyamból érkezett (67 kérdőívből 19-et küldtek vissza - 32%). A válaszadók aránya a magyar és az angol nyelvű évfolyamból igen alacsonynak tartható, ezért az eredmények reprezentativitása kérdéses. A hallgatói feedback validitása két szempont miatt vetődik fel: egyrészt a reprezentatívabbnak tartható német válaszokból származó értékelés teljesen ellentétes az angol hallgatóktól nyert válaszokból számított minősítéssel, másrészt a magyar nyelvű oktatásban a minden egyes tantermi előadás végén tartott közvetlen felmérések eredménye (lsd. melléklet) nem felel meg a magyar hallgatói feedback visszajelzésének. Ettől függetlenül, **a hallgatói feedback kritikai megjegyzései akkor is megfontolandók, ha nem reprezentatívak az adott évfolyamra.**
- 2.) A hallgatók a magyar nyelvű oktatásban összességében 3,73-re, az angol nyelvű visszajelzések 3,71-re, míg a német nyelvű képzésben 4,42-re értékelték a képzést.

A **magyar nyelvű képzésben** a legjobb minősítést a web-anyag (E-learning) illetve az oktatási fegyelem érte el (4,00 ill. 4,13), míg legalacsonyabb értékelést az előadásokon való részvétel (3,27) illetve az előadások jelentősége (3,35) kapta. A magyar hallgatók a vizsgakövetelmények meghatározottságát is alacsonyra (3,37)-re értékelték. A jónak

értékelt web-anyag és az oktatási fegyelem ellenére az előadásokon való részvétel és az előadások jelentősége, mint legalacsonyabbra értékelt szempontok között lehet összefüggés: a jó E-learning anyag miatt a hallgatók talán kevésbé tartották fontosnak az előadások jelentőségét és azért az előadásokon való részvételt is. A másik ok a jelenlegi blokk-rendszerben rejlik: akik már befejezték az egyhetes blokkot (pl. február közepén), azok nem tartják fontosnak, hogy a későbbi (március-április-május) előadásokra bejárjanak. Személyes tapasztalatom, hogy a korábbi évekhez viszonyítva, a blokk oktatás bevezetése óta a félév közepén és végén tartott előadások látogatottsága érzékelhetően csökkent.

- 3.) Az **angol nyelvű** hallgatók az oktatási fegyelmet és a gyakorlatok jelentőségét értékelték legpozitívabbnak (3,95 mindkét tételre), míg leggyengébb minősítést az előadások jelentősége és - a magyar véleménnyel teljesen szemben - a web-anyag jelentősége (3,11 ill. 2,9) kapta. Ez azért nehezen érthető, mert a web-anyagot (Neurológia E-learning) mind a magyar, mind az angol nyelvű képzés számára összeállítottuk, rendelkezésre áll, és a webszámláló szerint hasonló arányban használják is, ennek ellenére, míg a magyar válaszolók a magyar web-anyagot tartották legértékesebbnek, addig az angol nyelvű képzésben ugyanez a tétel kapta a legalacsonyabb minősítést. A vizsgakövetelmények meghatározása az angol nyelvű visszajelzésekben is gyenge minősítést kapott (3,15 – magyar: 3,37).
- 4.) A legjobb minősítést a legmagasabb válaszadói aránnyal jellemezhető **német nyelvű** képzés részéről kaptuk, a 12 részkérdésből 10-ben 4 fölötti minősítést adtak a visszaküldött angol nyelvű értékelőlapok. **Hasonlóan a magyar és az angol nyelvű hallgatókhoz, az oktatási fegyelmet tartották legtöbbször a német nyelvű hallgatók is (4,95)**, ezt követte az oktatók jelentősége (4,79), illetve a vizsgakövetelmények meghatározottsága (4,68). Mivel a Neurológiai Klinika vizsgakövetelményei a klinika honlapján, az E-learning rendszerben, és a tanévkönyvben is egyértelműen szerepelnek, ezen kívül a bevezető előadásban az első félév elején külön diákon magam is mindig bemutatom a felkészüléshez javasolt forrásokat és a vizsgakövetelményeket is, nem érthető, hogy míg a német nyelvű hallgatók a vizsgakövetelmények meghatározottságára gyakorlatilag a legjobb minősítést adták, addig az angol és a magyar nyelvű visszajelzések ugyanerre a tételre szinte a legrosszabb minősítést fogalmazták meg. Ez azért érthetetlen, mert a magyar, az angol és a német nyelvű képzés ugyanolyan struktúrában történik a Neurológiai Klinikán.

Az egyetemi átlaggal való összehasonlítás értékelése:

Magyar nyelvű képzés:

A magyar nyelvű képzés tekintetében az egyetemi átlagnak megfelelő a Neurológiai Klinika összesített teljesítménye (A tárgy erősségei és gyengeségei c. ábra, 12. oldal, 13. oszlop), a tételes összehasonlításban a vizsgakövetelmények meghatározása az egyetemi átlag alatti (11. oszlop), viszont a tankönyv és a web anyag jelentősége az egyetemi átlagnál magasabb (8. és 9. oszlopok).

Angol nyelvű képzés:

Az angol nyelvű képzés részéről adott visszajelzések összességében az egyetemi átlagnak megfelelőek (A tárgy erősségei és gyengeségei c. ábra, 15. oldal, 13. oszlop), de egyes tételeket az egyetemi átlagnál gyengébbnek minősítettek: az oktatás szervezettsége (2. oszlop), az előadások jelentősége (5. oszlop), a tankönyv jelentősége (8. oszlop), a web anyag jelentősége (9. oszlop), a vizsgakövetelmények meghatározása (11. oszlop) és az oktatók jelentősége (12. oszlop).

Német nyelvű képzés:

A német nyelvű oktatásra kapta a Neurológiai Klinika a visszajelzések alapján a legpozitívabb válaszokat (A tárgy erősségei és gyengeségei c. ábra, 18. oldal). Összességében is az egyetemi átlagot meghaladó értéket kaptunk (13. oszlop), valamint a 12 részelem közül 8-ban (2., 4., 5., 6., 7., 10., 11., 12.) az egyetemi átlagot meghaladó, a maradék 4-ben (1., 3., 8., 9.) az egyetemi átlagnak megfelelő minősítés látható. A német nyelvű képzésben a neurológiát egyetemi átlag alatt minősítéssel egyetlen tételben sem szerepeltetik.

Az egyetemi átlaggal történő összehasonlítás második részében, ahol az átlagtól való eltérés abszolút értékében jelenítik meg az eredményeket 2 részre bontott téglalapokkal, a magyar nyelvű évfolyam értékelésében a web-anyag minősítése szerepelt legjobban, a vizsgakövetelmények meghatározása, a gyakorlatok jelentősége, az oktatók jelentősége, a gyakorlatok szervezettsége, az érdeklődés felkeltése kaptak az átlagnál alacsonyabb abszolút értéket. Az angol nyelvű képzésben a web-anyag jelentősége, a vizsgakövetelmények meghatározottsága, az oktatók jelentősége, és az előadások jelentősége kapott az átlagosnál gyengébb értékelést. A német nyelvű képzésben összességében az átlagosnál jelentősen jobb minősítést kapott a Neurológia az egyetemi átlaghoz való viszonyításnak ebben a feldolgozásában is.

Az elemzés végén az oktatásra vonatkozó szöveges megjegyzések szerepelnek. Ezekből figyelemre méltóak a következő idézetek:

- Sokkal jobban mutathatja a valóságot, ha a vizsga után töltenék ki ezt az értékelést, mert akkor már látom, hogy mennyire tanultam, mit használtam hozzá,
- a gyakorlatok témájához kapcsolódó betegeket kellene vizsgálni,
- nem minden idei előadás van feltöltve a honlapra, az előadások és a gyakorlatok tematikája nem elérhető;
- amikor kitöltöttem, még nem voltam gyakorlaton;
- jó lenne, ha a szorgalmi időszak elején határoznák meg a vizsga formáját és a vizsgakövetelményeket;
- a blokkoktatás miatt 4 nap neurológiánk volt, ez kb. semmire sem elég;
- hasznos volna, ha az előadások és a gyakorlatok diasorait feltöltenék a klinika honlapjára, vagy az E-learning anyagok mellé;

- a vizsgakövetelmények és feltételek nem voltak jól közölve;
- a blokkoktatás miatt ebben a félévben 4 nap Neurológiánk volt, ez nem elég;
- a blokk lehetne 2 hetes;
- angol megjegyzések: very well organized practical week;
- one week of practice isn't enough to learn the subject;
- this block system is the worst thing happen in my life;
- please add more time to learn this subject if decided to keep this block system.
- one week is not enough to learn Neurology.
- block system is very inefficient and we didn't even yet to decide if we wanted to try it tor not.

A 2015/2016-os és a 2016/2017-es tanévek felméréseinek összehasonlítására vonatkozóan a korábbi félévhez képest a magyar és az angol képzés visszajelzéseinek összehasonlítására nem volt mód, mert az 1 évvel korábbi felmérésben az Ideggyógyászat nem vett részt. Mindössze a német képzésre vannak adatok, itt az elmúlt évhez képest javulás látszik.

A hallgatói felmérések eredményét a következőképpen összegezhetjük:

- 1.) A beküldött **kérdőívek aránya a hallgatói létszámhoz képest igen alacsony**, (a magyar évfolyamon 15%, az angol nyelvű évfolyamon 11%). A német nyelvű hallgatóknak kb. harmada küldte vissza a kérdőívet. Mindezek alapján kérdéses, hogy – különösen az angol és a magyar nyelvű évfolyamról – mennyire reprezentatív a beküldött minta.
- 2.) Igen **szembeötlő különbséget mutat az angol és a német nyelvű képzés visszajelzése**, ennek magyarázata nem világos, mivel az oktatási tematikánk, struktúránk, és részben személyben az oktatók is ugyanazok.
- 3.) A **Neurológia iránti érdeklődés** tradicionálisan alacsony a graduális képzésben is, ez ismert jelenség (okait lsd. Szirmai I. [Neurophobia]. Ideggyogy Sz. 2012 Jul 30;65(7-8):221-228.)
- 4.) A Neurológiai Klinika E-learning rendszerét magyar és angol nyelven hoztuk létre, mindkét rendszert használják a hallgatók, évente közel 200.000 hozzáférést regisztrált a rendszer. Emiatt érthetetlen, hogy míg a magyar nyelvű hallgatók a **web alapú oktatási anyagot** nagyon kiválónak tartják, addig az angol nyelvű képzés hallgatóinak visszajelzései ezt ítélik leggyengébbnek.
- 5.) A magyar nyelvű oktatás hallgatói is kérik az E-learning rendszeren túl az **előadások dia anyagának feltöltését** is a visszajelzések alapján.
- 6.) A **vizsgakövetelmények hozzáférhetőségét** komoly kritika érte. Ez azért nem érthető, mert mind a Klinika honlapján <http://semmelweis.hu/neurologia/oktatas/gradualis-oktatas-2/gradualis-oktatas/>, mind az E-learning rendszerben (<http://itc.semmelweis.hu/moodle/>

mod/page/view.php?id=15682), mind a tanévkönyvben egyértelműen meg van határozva a vizsgák követelményrendszere, és ezek mellett az első félév bevezető előadásában külön diákon mutatjuk be. Ez utóbbi jelenleg is fenn van a Klinika honlapján (<http://semmelweis.hu/neurologia/files/2012/08/Bevezetes-a-neurologiaba.pdf>)

7.) A szóbeli kiegészítésekben jelentős kritika érte a **blokkoktatás jelenlegi rendszerét**.

A klinika oktatóival konzultáltam, a megbeszéléseket követően a következő javaslatokat teszem.

1./ ***Az előadásokon a hallgatói elégedettség folyamatos ellenőrzésének további fenntartása.*** Egy évtizede következetesen kérünk hallgatói visszajelzést a tantermi előadásokon a megjelentektől. Az adatszolgáltatás titkos, önkéntes, az előadások végén a vélemények egy lapon szerepelnek meg. **Csatolom a felmérésben szereplő félév magyar nyelvű előadásai során kapott visszajelzéseket, előadásokra bontottan.** A visszajelzéseket azok a hallgatók adják, akik ténylegesen részt vettek az előadásokon. Nem minden hallgató jelez vissza, de aki minősít, az biztosan jelen volt az előadáson. Ebből a direkt visszajelzésből a visszajelzést adók véleménye jelentősen jobb, mint amit a hallgatók 11%-a által visszaküldött minősítés tükröz.

2./ A web-alapú oktatást a továbbiakban is fontosnak tartjuk. Jelenleg folyik ***a neurológiai E-learning tananyag frissítése***, ami a 2017/2018. tanév 2. félév végére a hallgatók rendelkezésére áll.

3./ A magyar ***előadások egy részének diasora*** (19 előadás) jelenleg is fenn van a klinika honlapján (<http://semmelweis.hu/neurologia/oktatas/gradualis-oktatas-2/gradualis-oktatas/>), bár tény, hogy nem könnyen található meg a jelenlegi menürendszerben. Az anyag szenzitív jellege miatt (betegek, copyright-os anyagok) az a döntés született, hogy az előadásokat nem a szabad hozzáférésű klinikai honlapon fogjuk elhelyezni, hanem „védett” tartalomként a megújuló neurológia e-learning rendszerbe. Ennek technikai részleteit már egyeztetjük.

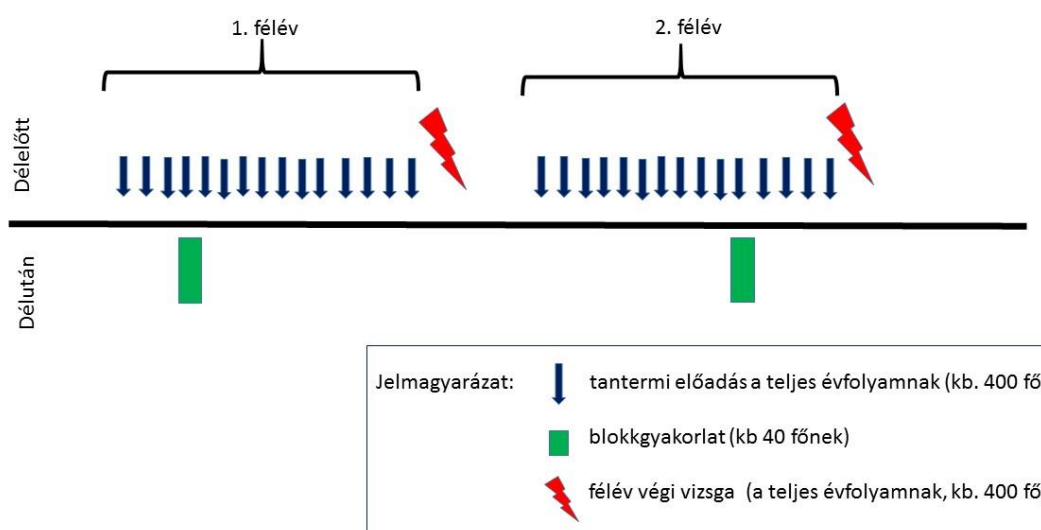
4./ A ***neurológia vizsgakövetelményei*** korábban is és jelenleg is olvashatók a nyomtatott tanévkönyvön túl, a fentebb felsorolt 3 weblapon is (pl. <http://semmelweis.hu/neurologia/oktatas/gradualis-oktatas-2/gradualis-oktatas/>). A hallgatók kifogásából világossá vált, hogy nemcsak a tanévkönyvet nem olvassák, de a logikusan kereshető internetes információforrásokat sem tudják hatékonyan használni a kérdésben, és a tantermi előadáson elhangzott és kivetített információ sem jut el hozzájuk. Ezért azt a döntést hoztuk, hogy ***a fenti, korábban is rendelkezésre álló négy információforráson túl, a félév során a hallgatók figyelmét a NEPTUN rendszerben küldhető email üzenettel is felhívjuk a vizsgakövetelményekre.***

5./ A ***blokkoktatás jelenlegi rendszere a neurológiai képzést jelentősen fragmentálta.*** Az előadások 28 héten át zajlanak, hetente egy alkalommal (14 alkalom az első és 14 alkalom a második félévben), míg a gyakorlatok két részre bontottan szerveződnek, egy-egy hét az első és a második félévben is. Vizsga pedig a félévek végén történik. A neurológiai oktatást a hallgatók

ebben a rendszerben teljesen fragmentáltan, időben szétszórva kapják, az előadásokat nem lehet összehangolni időben a gyakorlati blokkokkal, és a vizsgák is távol vannak időben a blokkoktól. Az első és a második ötnapos blokk között hónapok telnek el, és mire a második blokkra érkezik a hallgató, már feledésbe merültek az első féléves blokkban tanult neurológiai alapismeretek.

A jelenlegi rendszer a klasszikus tantermi előadások hatékonyságát is csökkenti. A klasszikus tantermi előadások jelenleg nem érik el a hallgatók jelentős részét. A 400 fős magyar évfolyammal szemben a Neurológiai Klinika tantermébe pl. 100 hallgató sem fér be, ezért a Belklinika 200 fős tantermébe vittük át az előadásokat, de még ott is csak a hallgatók felének van helye. A „letudott” blokk után a hallgatói előadáslátogatási kedv is jelentősen visszaesik, ezért bár szép hagyomány, de az évfolyamnak mindössze 10-20%-a vesz részt a hagyományos tantermi előadásokon, tehát a hallgatók többségéhez nem jut el az előadások üzenete. Grafikus formában az ötödéves neurológiai képzés jelenlegi helyzetét a következő ábrán foglaljuk össze:

Neurológia oktatása ötödéven jelenleg, egy hallgatóra ábrázolva

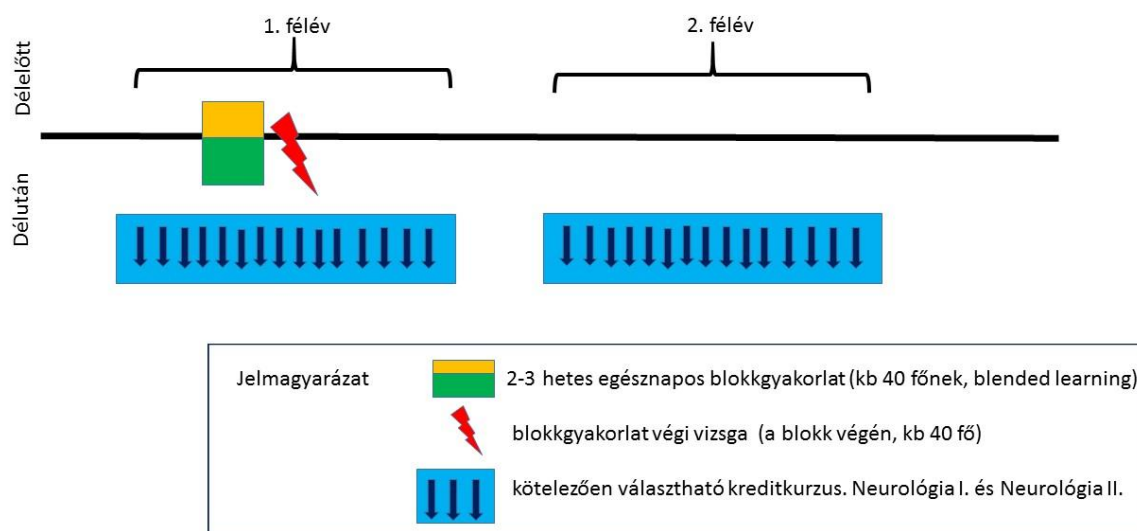

Az ábrán jól látható a képzés szakaszainak feltöredezettsége. Ennek hatása a következő. A hallgatók azon része, akik az adott félév elején kerülnek a blokkgyakorlatra, természetesen még nem hallgathatták a félévi előadásokat, mert azokra a blokkgyakorlat után kerül számukra sor. Akik már „letudták” a blokkgyakorlatot, úgy érzik, számukra a neurológia már befejeződött, és így nem járnak a blokkgyakorlat utáni előadásokra. Sajnos, az egyhetes (5 napos) blokk sok esetben rövidebb (ünnepek, rektori szünetek, TDK napok, stb. miatt napok esnek ki), ezen túl a hallgatók gyakran élnek az ötből 1 nap kihagyásával, mert erre a TVSZ lehetőséget ad. A délelőtti előadások után fáradtan érkező hallgatóktól nem lehet elvárni azt, hogy a 4,5 órás délutáni gyakorlatok utolsó óráiban is frissen, lelkesen, érdeklődően vegyenek részt. A korábbi rendszerben a félévente 14 héten át tartott gyakorlat helyett tehát gyakran csak 2-3 délután marad az egyébként is kevés (elvileg 5) nap helyett a gyakorlatokra. Vizsgák pedig függetlenül a blokkok idejétől, a TVSZ szerint csak a félév végén, a vizsgaidőszakban történnek. Ez a fragmentáció nem segíti elő a hatékony oktatást.

Javaslatunk a következő: a 28 héten át (2 félév) 28 alkalommal tartott tantermi előadás, és a több hónapos megszakítással (pl. októberben az első félévi 5 napos blokk; áprilisban a második félévi 5 napos blokk) megszervezett 2x5 napos gyakorlat, valamint a félév végi vizsgák helyett **legyen igazi blokk: egyetlen 2-3 hetes neurológiai blokkban történjen a konzultációkból és gyakorlatokból álló képzés, és a blokk végén kerüljön sor a vizsgára. A blokk alatt más kötelező képzés nem történik**, tehát lehetőség lenne a neurológiában való jobb elmélyülésre.

Az elképzelés grafikus formában ábrázolva:

Neurológia oktatása ötödéven: terv a valódi blokkoktatásra, egy hallgatóra ábrázolva

A megvalósítást elősegíti, hogy az oktatás feltételeinek javítására jelenleg zajlik egy 40 fő befogadására alkalmas oktatóterem kialakítása. Reméljük, hogy a hivatalos ügyintézés felgyorsul és az oktatóterem legkésőbb 2018. szeptemberére elkészül.

Az oktatási nap konzultációval kezdődik, felhasználva az e-learning anyagot, a hallgató felkészülten érkezik, a „blended-learning” módszer alkalmazható. **A klasszikus tantermi előadások megtartására a megoldás: kötelezően választható kreditkurzusok formájában kerülne rájuk sor, az ötödév két félévében, Neurológia I. és Neurológia II. formában.**

Tisztelettel:

Dr. Bereczki Dániel
egyetemi tanár